توختى سابىر

قارشالمىغان يىللاردا

مىللەتلەر نەشرىياتى
بېيجىڭ

توختى سابىر

قاراشالمىغان يىللاردا

پوۋېستلار

مىللەتلەر نەشرىياتى
بېيجىڭ

责任编辑：亚森·买买提
责任校对：木开日木

图书在版编目(CIP)数据

停滞不前的年代/维吾尔文/托乎提·沙比尔著.—北京：民族出版社，2007.3
ISBN 978-7-105-08154-7

Ⅰ.停... Ⅱ.托... Ⅲ.中篇小说—作品集—中国—当代—维吾尔语(中国少数民族语言)
Ⅳ.I247.5

中国版本图书馆CIP数据核字(2007)第025925号

出版发行：民族出版社　　http://www.e56.com.cn
社　　址：北京市和平里北街14号　　邮编：100013
电　　话：010-64290862（维文室）
印　　刷：新疆金光明经印务有限公司
版　　次：2007年3月第1版　2007年3月乌鲁木齐第1次印刷
开　　本：850×1168毫米
印　　张：6.25
印　　数：0001-1500册
定　　价：10.00
978-7-105-08154-7/I.1795(维256)

مەسئۇل مۇھەررىر : ياسىن مۇھەممەت
مەسئۇل كوررېكتور : مۇكەررەم مۇھەممەت

توختى سابىر
قىر ئاشالمىغان يىللاردا

نەشر قىلغۇچى : مىللەتلەر نەشرىياتى
ئادرېسى : بېيجىڭ شەھىرى خېپىڭلى شىمالىي كوچا 14 ـ قورۇ
پوچتا نومۇرى : 100013، تېلېفون نومۇرى : 64290862 ـ 010
ساتقۇچى : جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرى
باسقۇچى : شىنجاڭ «ئالتۇن يارۇق» باسما ئىشلىرى چەكلىك شىركىتى
نەشرى : 2007 ـ يىل 3 ـ ئايدا 1 ـ قېتىم نەشر قىلىندى
بېسىلىشى : 2007 ـ يىل 3 ـ ئايدا ئۈرۈمچىدە 1 ـ قېتىم بېسىلدى
ئۆلچىمى : 850×1168م م. 32كەسلەم
باسما تاۋىقى : 6.25
سانى : 0001 ـ 1500
باھاسى : 10.00 يۈەن
978-7-105-08154-7/I. 1795 (维 256)

مۇندەرىجە

قىز ئاشالمىغان يىللاردا 1

زۆھرەخاننىڭ مۇھەببەت سەرگۈزەشتىسى 75

此为试读，需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

قىر ئاشالمىغان يىللاردا

1

— ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم، يەن جۈيجاڭ، ياخشى تۇردىڭىزمۇ؟

يەن زېمىن يېنىدىلا ئاڭلانغان ئاۋازدىن چۆچۈپ بېشىنى كۆتۈردى. ئۇ نېمىلەرنىدۇر خىيال سۈرگىنىچە داستىكى ھۆل كىيىملەرنى ئارغامچىغا يېيىۋاتاتتى. يېنىغا بىر كىمنىڭ كەلگىنىنىمۇ سەزمىگەنىدى. ئۇ تېزلا ئارقىسىغا قارىدى ۋە قوشۇمىسىنى تۈرگەن ھالدا سورىدى:

— ھوي، ئوسماقمۇ سەن؟ يەنە نېمىدەپ كەلدىڭ؟

— سىزدىن بىر ئىشنى ئىلتىماس (ئىلتىماس — دېمەكچى) قىلىپ كېلىۋىدىم، ئۇنارسىزمىكىن؟

— ئېيتە قېنى؟

— مېنى سولاپ قويىسىڭىز!

— نېمە؟ يەنە نېمە گۇناھ قىلدىڭ؟

— گۇناھقۇ قىلمىدىم، گۈڭشېغا كۆنەلمىدىم، ئۇ يەردىن بۇ يەر ياخشىكەن.

— تولا جۆيلىمە، سولاپ قوي دېسىلا سولاپ قويغىلى بولىدىغان داداڭنىڭ قازنىقى ئەمەس بۇ!

— مەن سىزدىن مىڭ مەرتەم ئۆتۈنۈپ قالاي، ماڭا يەنە بىر ياخشىلىق قىلىپ سولاپ قويىسىڭىز!

— ھوي ئوسماق، گۇناھسىز ئادەمنى سولاپ قويسام مەن گۇناھكار بولۇپ قالامدىمەن!

— ئۇنداقمۇ بولماس.
— نېمشقا ئۇنداق بولمايدىكەن، كىمكى گۇناھسىز ئادەمنى سولاپ قويىدىكەن، شۇ كىشى گۇناھكار بولىدۇ. قانۇندا شۇنداق دېيىلگەن.
— مەن ھەپسىدە تولا يېتىپ كۆنۈپ قاپتىكەنمەن، گۇڭشېغا زادىلا كۆنەلمىدىم.
— مەن ساڭا ھەپسە دېمە دەپ نەچچە قېتىم ئېيتتىم!
يەن زېمىن ناھىيىلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسىنىڭ باشلىقى بولۇپ، ئۇيغۇر تىلىنى شۇ يەرنىڭ شېۋىسى بويىچە راۋان سۆزلىيەلەيتتى. چىراي-شەكلىمۇ ئۇيغۇرلارغا ئوخشاپ كېتىدىغان ئۇچىنچى ئەۋلاد يەرلىك خەنزۇلاردىن بولۇپ، يېشى ئەللىككە يېقىنلاشقان، ئوتتۇرا بويلۇق كىشى ئىدى. ئۇ قولىدىكى ئاق كۆڭلەكنى ئارغامچىغا ئېسىپ قويغاندىن كېيىن ئوسماققا ئۇدۇل قاراپ تۇرۇپ سۆزلىدى:
— ھوي، سەن ئەمدى يۇرىكىڭنى قاپتەك قىلىپ گۇڭشېدىن تۆرمە ياخشىكەن دېگىلى تۇرۇپسىنا؟
— مەن ئۇنداق دېمىگەندىمەن؟
— باياتىن بىرى دېگەن گەپلىرىڭدىن شۇ مەنە چىقمامدۇ؟
— مەن ئۇنداق دېمەكچى ئەمەستىم.
يەن زېمىن ئۇنىڭ قولىنى تۇتۇپ تۇرۇپ:
— قىيىنچىلىقىڭ بولسا يەرلىك تەشكىلگە ئېيتقىن، ئۆيلىنىۋالساڭمۇ گۇڭشېغا ئوبدانلا كۆنۈپ قالاتتىڭ، — دېدى.
— ئۆزۈمنىڭ جېنىنى باقالمايۋاتسام، خوتۇن ئېلىشنى كىم قويۇپتۇ ماڭا، — دېدى ئوسماق ئۇنىڭ بىلەن سۆزلىششكە باھانە ئىزدەۋاتقاندەك يەن زېمىننىڭ كۆزىگە قارىۋېلىپ.
— ماڭ، كېتىپ قال، ئۇنداق قىلىشقا قەتئىي بولمايدۇ، — دېدى يەن زېمىن ئۇنىڭغا سەممىي نەسىھەت قىلىپ.

ئۇ ئاخىرقى كوزىرىنى چىقاردى : — مەن بىر موزايلىق ئىنەك ئوغرىلىغانىدىم، — دېدى گەجگىسىنى قاشلاپ.
— يەنە ئوغرىلىق قىلدىڭما؟
— ھەئە.
— قاچان؟
— مۇشۇ قېتىم ھەپسىدىن چىققاندىن كېيىن.
— بۇ گەپنى بونداق ئاتىما دەپ تېخى ھېلىلا دېمىدىممۇ.
— ئاغزىم كۆنۈپ قاپتىكەن.
يەن زېمىننىڭ ئۇسىماقنىڭ گېپىگە ئىشەنگۈسى كەلمىدى. چۈنكى، ئۇنىڭ ئوغرىلىق ۋەقەسى توغرىسىدا گەپ-سۆز ئاڭلىمىغانىدى. شۇڭا پەرۋاسىز ھالدا ھوۋل كىيىملەرنىڭ سۆيىنى سىقىۋېتىپ ئارغامچىغا يېيىشقا باشلىدى.
— سەن تۈرمىدىن چىققىلى قانچە ئۇزۇن بولدى؟
— ئالتە ئاي ئون ئىككى كۈن بوپتۇ.
يەن زېمىن ئويلىنىپ تۇرۇپ قالدى-دە — راستىنلا يەنە ئوغرىلىق قىلدىڭما؟ ئەجىبا بىزگە مەلۇم قىلىنماپتىغۇ؟ — دېدى.
— دادۇيجاڭ مېنى تۇتۇۋالغانىدى. ئۆزۈمنىڭ موزايلىق ئىنىكىمنى تۆلەپ بەردىم.
— ئۇنداق بولسا بوپتۇ. كەت ئەمدى.
— يەنە گۇناھ قىلغان تۇرسام سولىمامسىز؟
— سولىمايمەن.
— نېمىشقا؟
— دادۈي، گۇڭشې سېنىڭ ئۈستۈڭدىن ئەرز قىلمىدى. شۇڭا سولىمايمىز! مەن دېدىمغۇ، بۇ يەر سولاپ قوي دېگەننى، خالىغانچە سولاپ قويغىلى بولىدىغان ئەترەتنىڭ ئامبىرى ئەمەس. مەنمۇ چىشىغا تەگكەن ئادەمنى سولاپ قويىدىغان سېنىڭ ئەترەت باشلىقىڭ ئەمەس. بۇ دېگەن ناھىيىلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسى. بىز

ئادەملەرنى سولاشتا دەلىل ـ ئىسپاتقا ئاساسەن سولايمىز! ماڭ ئەمدى كەت.

—— دادۇيجاڭ بىلەن ئەترەت باشلىقىنىڭ چىشىغا تەگكەن ئادەملەرنى سولاپ قويىدىغان خۇيىنى سىزمۇ بىلىدىكەنسىز ـ ھە؟ —— دېدى ئوسماق، يەنە گەپنى ئۇزارتىشقا ئۇرۇنۇپ.

—— ئوسماق، سەن مېنى كولدۇرلىتمەن دېمە، ماڭ كەت ئەمدى، —— يەن زېمىن شۇنداق دەپلا ئۆيگە كىرىپ كەتتى.

ئوسماق سۇس كەيپىيات بىلەن، بېشىنى تۆۋەن سالغىنىچە ئاستا مېڭىپ ناھىيىلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسىنىڭ قورۇسىدىن چىقىپ كېتىۋېتىپ:

—— خەپ، بىر كۈن بولمىسا بىر كۈنى مېنى سولاشقا سىزنى مەجبۇر قىلمايدىغان بولسام، —— دېدى ئۆز ـ ئۆزىگە پىچىرلاپ.

ئۇ ناھىيە بازىرىنىڭ سىرتىغا چىققاندىن كېيىن ئۇنىڭ قەدىمى بارغانسېرى ئاستىلاپ، يول مېڭىش خۇشياقمىغاندەك بىردىنلا ئىزىدا توختاپ قالدى. بىر دەم يەرگە قاراپ خىيال سۈرگەندىن كېيىن شارتتىدە كەينىگە بۇرۇلۇپ، گۇس ـ گۇس قەدەم تاشلاپ ئۇدۇل ناھىيىلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسىنىڭ ئالدىغا كەلدى. ئۇ ئۇسۇپلا ماڭغىلى تۇرغاندا دەرۋازىدا قاراۋۇللۇقتا تۇرغان ساقچى:

—— ئوسماق، سەن ھېلىلا چىقىپ كەتكەن ئەمەسمىدىڭ؟ يەنە نېمىدەپ كەلدىڭ؟ —— دېدى ئۇنىڭ ئالدىنى توسۇپ.

—— ئۇكام، يەن جۈيجاڭغا دەيدىغان مۇھىم بىر ئىشنى ئۇنتۇپ قاپتىمەن. شۇنى دەپ قويۇپلا يېنىپ چىقىمەن، —— دېدى ئۇ ساقچىغا قاراپ ھىجىيىپ. ساقچى ئۇنىڭغا يول بەردى.

ناھىيىلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسىدىكى چوڭ ـ كىچىك ھەممىسى ئوسماقنى تونۇيتتى.

ئۇ ”ئوچۇق ـ ئاشكارا“ ئوغرى بولۇپلا قالماي، ئوغرىلىق قىلىش جەريانىدىكى ھېكايىلىرىمۇ خېلى كۆپ بولغاچقا، ياش ساقچىلار پات ـ

پات ئۇنى گەپكە سالاتتى. بۇنداق چاغلاردا ئۇ، ئۆزىنىڭ داڭلىق ئوغرىلاردىن ئىكەنلىكىگە تەمەننا قىلغاندەك كىرىلىپ كېتىپ، يوق گەپلەرنىمۇ قوشۇپ، يىپىدىن - يىڭنىسىگىچە سۆزلەپ، ئۇلارنى كۈلدۈرۈشكە، ھاڭ - تاڭ قالدۇرۇشقا ئۇرۇناتتى.

ئوسماق ئۇدۇل مېڭىپ يەن زىمىن كىيىم يېيىپ قويغان يەرگە كەلدى. قورۇ ئىچى جىمجىت ئىدى، ئۇ ئەتراپىغا قاراپ قويغاندىن كېيىن ناھايىتى چاققانلىق بىلەن ئارغامچىغا يېيىلغان ساقچى كىيىمى، چاسىنچە كۆڭلەك، چاپان، ئىشتان، كالتە ئىشتانلارنى ئەر - ئايالنىڭ دېمەي بىر باشتىن سىيرىپ يىغىپ، قولىدىكى تۇتقۇچلىرى ئۈزۈلۈپ كەتكەن كونا سومكىغا پۇرلاپ تىقىپ ئارقىسىغا ياندى. دەرۋازىدىكى قاراۋۇلنىڭ ئالدىغا كەلگەندە:

—— يەن جۈيجاڭ بىلەن كۆرۈشۈپ چىقتىم ئۇكام. خۇدايىم بۇيرۇسا پات يېقىندا يەنە مۇشۇ يەردە كۆرۈشۈپ قالارمىز. كۆرۈشكۈچە ئامان بولۇڭ، —— دەپ قويۇپ چىقىپ كەتتى. ئۇ ئارقىسىدىن بىرەركىمنىڭ قوغلاپ كەلمىگەنلىكىگە ئۆزىچە ھەيران بولۇپ، پات - پات كەينىگە قاراپ قويۇپ ئالدىرىماي ماڭدى. بىر بېسىپ، ئىككى بېسىپ ناھىيە بازىرىنىڭ سىرتىغا چىقىپ قالدى. بۇ يەتتىنچى ئاي بولۇپ، تازا ئەۋجىگە چىققان ئىسسىق ھاۋانىڭ تەپتىدىن دەرەخ يوپۇرماقلىرى سولىشىپ كەتكەنىدى.

ئۇ كەينىدىن قوغلاپ كېلىۋاتقان بىرەر ئادەمنىڭ قارىسى كۆرۈنمىگەندىن كېيىن، كىيىملەرنى سالغان ھېلىقى كونا سومكىنى بېشىغا قويۇپ، بىر تۈپ قېرى سۆگەتنىڭ تۈۋىدىكى داق يەردە ئوڭدا يېتىپ ئۇزاققا قالمايلا ئۇخلاپ قالدى. بۇ ئۇنىڭ كۆنۈپ كەتكەن ئادىتى ئىدى. بىر چاغدا كىمدۇر بىرى ئۇنى تۈرتۈپ ئويغاتتى. ئۇ كۆزىنى ئېچىپلا يەن زىمىننى كۆردى. يەن زىمىن ۋېلىسىپىتىنىڭ رولىنى تۇتقىنىچە ئۇنىڭغا ھومىيىپ قاراپ تۇراتتى.

—— تۇرە ئورنۇڭدىن!

ئوسماق ھىجىيىپ ئورنىدىن تۇردى ـ دە:
ـــ يەن جۇيجاڭ ئەمدىغۇ سولاپ قويۇشقا شەرتىم توشقاندۇ؟ ـــ دېدى ۋە يەن زېمىننىڭ گەپ قىلىشىنى كۈتمەيلا ناھىيە بازىرى تەرەپكە قاراپ قەدەم تاشلىدى.
ـــ توختا، نەگە بارىسەن؟
ـــ سولىمامسىز؟
ـــ ئەكە كىيىملەرنى! ـــ دېدى غەزەپلەنگەن يەن زېمىن ئوسماقنىڭ قولىدىكى سومكىنى قوپاللىق بىلەن سىلكىپ ئېلىۋېلىپ، ـــ يوقال كۆزۈمدىن!
ـــ جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسىگە ئوغرىلىققا كىرگەن تۇرسام يەنە سولىمامسىز؟
ـــ سولىمايمەن.
ـــ سىزدەك جۇيجاڭنىڭ نەرسىلىرىنى ئوغرىلىغان تۇرسام.
ئوسماق ھازىر خۇددى ئۆز قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلىش ئۈچۈن باشلىققا يېلىنىۋاتقان ھاجەتمەنگە ئوخشاپ قالغانىدى.
ـــ سىزنىڭ ئاچچىقىڭىزنى كەلتۈرسەم سولاپ قويارمىكىن دەپ شۇنداق قىلغانىدىم. لېكىن سىز يەنە سولاپ قويغىلى ئۇنىمايۋاتىسىز، ـــ دېدى ئۇ.
ـــ ئايالىمنىڭ كىيىملىرىنى نېمىشقا ئالدىڭ؟ ئەگەر يالغۇز مېنىڭ كىيىملىرىمنى ئالغان بولساڭ قوغلاپمۇ كەلمەيتتىم. مۇشۇنداق پېژغىرىم ئىسسىقتا مېنى شۇنچە ئۇزۇن يول مېڭىشقا مەجبۇر قىلدىڭ. شۇنداق ئاچچىقىم كەلگەننىدى. لېكىن سەن ھازىر جىنايەتچى ئەمەس. ئۇزۇن يىللىق تونۇش، ياخشى ئۆزگەرگەنلىكىڭنىڭ يۈزىنى قىلدىم. بولمايدىغان بولسا... ماڭ، ئەمدى گۇڭشېغا كەت، مېنىڭمۇ ئىشلىرىم بار، ـــ دېدى يەن زېمىن چىرايىدا ئۇنىڭغا ھەيۋىسىنى كۆرسەتكەندەك قىلىپ.
ـــ يەن جۇيجاڭ، مېنىڭ گۇڭشېغا كەتكۈم يوق. سولاپ قويۇشقا

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com

ئۇنىمىسىڭىز قارا خىزمەتچى قىلىشقا ئەمسە، قورسىقىمنى تويغۇزسىڭىزلا بولدى، — دېدى ئۇ بۇرۇلۇپ بولغان ۋېلىسىپىتنىڭ رولىغا ئېسىلىشىپ.

— تۇۋا، ساراڭمۇ نېمە سەن؟ — يەن زېمىن ۋېلىسىپىتنى سۆگەتكە يۆلەپ قويۇپ كېسىشىپتىلگەن بىر توپ دەرەخنىڭ كۆتىكىدە ئولتۇرۇپ قول ياغلىقى بىلەن يۈزلىرىدىكى تەرلىرىنى سۈرتكەچ، — سەن ئازادلىقتىن كېيىن ئون يىل تۈرمىدە ياتتىڭ، گومىنداڭ دەۋرىدىمۇ سەككىز يىل تۈرمىدە يېتىپتىكەنسەن، ئۆمرۈڭنىڭ تەڭدىن تولىسى تۈرمىدە ئۆتكەن تۇرۇقلۇق يەنە تۈرمىگە قانمىدىڭمۇ؟

— خاتا بولسىمۇ دەي، گۇڭشېدىن تۈرمە ياخشىمىكىن دەپ قالدىم.

— مەن سېنى ھېلىلا بۇنداق دېمە دېگەنىدىمغۇ! قانداقمۇ گۇڭشېدىن تۈرمە ياخشى بولىدۇ؟

— سېلىشتۇرۇپ كۆرۈپ شۇنداق دېگۈم كېلىپ قالدى.

— نېمىنى سېلىشتۇرۇپ كۆردۈڭ؟

— يېمەك ـ ئىچمەكنى، ياتىدىغان يەرنى، قىلغان ئەمگەكنى!

— يەنىچۇ؟

— بۇنى دېسەم بولارمۇ؟

— دەپ باقە قېنى، ئاڭلاپ باقاي.

— ئەترەت باشلىقى بىلەن گۇندىپاينى!

— نېمە، نېمە؟ — يەن زېمىننىڭ قوشۇمىسى چىڭ تۈرۈلۈپ جىنايەتچىلەرگە ھەيۋە كۆرسىتىۋاتقاندەك تۇسكە كەلدى، — ھەي ئۇسماق، سەن تولىمۇ ھەددىڭدىن ئاشقىلى تۇردۇڭغۇ!، گۇڭشې بىلەن تۈرمىنى، ئەترەت باشلىقى بىلەن گۇندىپاينى قانداقمۇ ئوخشاتقىلى بولسۇن! تۈرمە دېگەن جىنايەتچىلەرگە دىكتاتۇرا يۈرگۈزۈپ، مەجبۇرىي ئۆزگەرتىدىغان ئورۇن، گۇڭشې بولسا خەلقنىڭ تىنچ تۇرمۇش كۆچۈرىدىغان ئائىلىسى، بۇلار تۈپتىن ئوخشىمايدىغان

ئىككى دۇنيا، ئىككى خىل ئادەملەر. بۇنىڭدىن كېيىن ئۇنداق گەپلەرنى قىلما. مەن تېخى سېنى ياخشى ئۆزگەردى دەپ ئويلاپتىكەنمەن. ئەمما سەن تېخى ياخشى ئۆزگەرمىگەندەك قىلىسەن؟...

بۈگۈن بۇ گەپلەرنى ئەيمەنمەستىن مېنىڭ ئالدىمدا دەۋاتىسەن، بۇنىڭدىن كېيىن بۇنداق سىلىشتۇرساڭ خاتالىششەن! ئۇقتۇڭمۇ؟

— ئۇقتۇم، سىزغۇ بۇنداق گەپلەرنى ياقتۇرمايسىز، بۇنى بىلىمەن، لېكىن بۇ گەپلەرنى سىزگە دېمەي، كىمگە دەيمەن؟ — دېدى ئوسماق مەيۈس ئاھاڭدا، — مەن تۈرمىدە ئۇزاق ياتتىم. ھەممە ئىسسىق-سوغۇقنى باشتىن كەچۈردۈم. مەن ئۇ يەرنىڭ تۈزۈمىگە قايىل، ئۇ يەردە قانۇنغا بويسۇنغانلارغا كەڭچىلىك قىلىش، ياخشى ئۆزگەرگەنلەرنى تەقدىرلەش، قانۇنغا بويسۇنمىغانلارغا دىكتاتۇرا يۈرگۈزۈش، ئىنتىزامسىزلىق قىلغانلارنى تەنقىدلەش قاتارلىق قائىدىلەر بار ئىدى. شۇڭا مەن يېشىم چوڭايغانسېرى ئۆتۈپ كەتكەن ئۆمرۈمگە ئېچىنىپ، ياخشى ئۆزگىرىشكە بەل باغلىغان، سىلەرمۇ بۇنى ھېس قىلغان ئوخشايسىلەر، شۇڭا، ماڭا ئىشىنىپ بازاردىن ئوتۇن، كۆمۈر، كۆكتات دېگەندەك نەرسىلەرنى ئېلىپ كېلىشكە ئەۋەتتىڭلار، دەسلەپتە بىر ئەسكەر قوشتۇڭلار، كېيىنچە ئەسكەرمۇ قوشماي يالغۇز ئەۋەتىدىغان بولدۇڭلار. شۇ ۋاقىتتا مەن ئەركىنلىكنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى كۆڭلۈمدە چوڭقۇر ھېس قىلدىم. جېنىم چىقىپ كەتسىمۇ كېچە-كۈندۈز تىرىشىپ ئىشلەپ، تەشكىلنىڭ كەڭچىلىك قىلىشىغا ئېرىشەي دەپ نىيەت باغلىدىم، ئاخىر ئارزۇيۇم ئەمەلگە ئېشىپ مۇشۇ كۈنگە ئېرىشتىم.

ئوسماق كۆڭلى بۇزۇلۇپ يىغلىۋېتەي دەپلا قالغانىدى.

— سەن ئاسانلىقچە يىغلىمايتتىڭ، ئەجەب ئەمدى يىغلاڭغۇ بولۇپ قاپسەنغۇ؟ — دېدى يەن زېمىن.

— گۇڭشېدا مەن ئارزۇ قىلغان ئەركىنلىككە ئېرىشەلمىدىم،

شۇنىڭغا بەك ئېچىنىۋاتىمەن. بۇلارنى سىيلىشتۇرۇپ كۆرۈپ، تۇرمىنى ياخشىراقمىكىن دەپ ئويلاپ قالدىم، — دېدى ئوسماق يەن زېمىنگە قاراپ، — نېمىشقا دېسىڭىز ئۇ يەردە قانداقلا بولمىسۇن ئۈچ ۋاق تاماق تەييار، ياتقىلى ئۆي بار ئىدى، ئەمگەكنىمۇ قەرەللىك قىلاتتۇق، ئۇرمايتتىڭلار، تىللىمايتتىڭلار، لېكىن گۇڭشېدىكىلەر ماڭا زادىلا كۈن بەرمىدى، مەن پەقەت چىدىيالمىدىم.

— سەن تۇرمىدىكى ۋاقتىڭدا ئەتىدىن كەچكىچە يېتىپ ئۇخلاپ ھۇرۇن بولۇپ قالغان، — دېدى يەن زېمىن چاقچاق قىلىپ، — ئەمدى گۇڭشېنىڭ ئەمگىكىگە چىدىمايۋېتىپسەن — دە.

— يوقسۇ، يەن جۈيجاڭ، ئەمگەك قىلىش بىلەن ئىش تۈگەيدىغان بولسا جېنىم چىقىپ كەتسىمۇ غىڭ قىلماي ئىشلەيتتىم.

— ئەمىسە نېمە بولدى ساڭا؟ — سىياسەتنىڭ توغرا ئىجرا قىلىنغان - قىلىنمىغانلىقىنى ئوسماقتەك ئېگى تۆۋەن ئادەملەرنىڭمۇ ئاخىر بىر كۈنى چۈشىنىدىغانلىقىنى كۆڭلىدىن ئۆتكۈزدى يەن زېمىن.

— بۇنداق گەپلەرنىڭ خاتا ئىكەنلىكىنى مەنمۇ بىلىمەن، دېمەي دېسەم ئىچىمگە پاتمايۋاتىدۇ، مەن تۇرمىدىن چىققاندىن كېيىن ماڭا بىر كۈنمۇ خاتىرجەملىك بولمىدى، — دېدى ئۇ ئۇلۇغ - كىچىك تىنىپ، — قىسقىسى، ئۇ يەردىكى كادىرلار بەك ئەسكى ئىكەن، يا سىياسەتنى توغرا ئىجرا قىلمىسا، يا ھەق - ناھەقنى ئايرىمىسا، ئاددىيسى، ئادەمنىڭ گېپىگىمۇ ئىشەنمىسە... مەن يېزامغا قايتىپ بارغان كۈندىن تارتىپ ھازىرغىچە ئۇلار ھېچكىمنى مەن بىلەن يېقىنلىششقا يول قويمىدى، ھەتتا ئۇرۇق - تۇغقانلارنىمۇ يېقىن كەلتۈرمىدى، ئوغرىلىقچە كۆرۈشۈپ يۈردۇق. تۇرمىدە ياتقانلارنىڭ ئۇرۇق - تۇغقانلىرى تۇرمىگە بارسا كۆرۈشتۈرەتتى، لېكىن بۇ يەردە ئۇرۇق - تۇغقانلار بىر - بىرى بىلەن كۆرۈشۈش مۇمكىن ئەمەس. ئەمگەك قىلغاندىمۇ مېنى ئەزالارغا ئارىلاشتۇرمىدى. قەيەردە ئېغىر ئىش بولسا شۇ يەرگە مېنى ئەۋەتتى. ئەزالار: ”بۇ ئەمدى جىنايەتچى ئەمەس،

ئۇنداق مۇئامىلە قىلساڭلار توغرا بولماس!›› دېيىشىمۇ بۇنىڭغا ھېچكىمنىڭ كارى بولمىدى. بەزى كادىرلار تېخى: ‹‹ ئۇ جىنايەتچى بولماي نېمىكەن؟ ئۇ تېخى تولۇق ئۆزگىرىپ بولغىنى يوق›› دەپ، ئەل قاتارى ئىشلىگەندىن تاشقىرى، قەيەردە ئېغىر ئىش بولسا، كېچىنى كېچە دېمەي مېنى ئەۋەتتى. ئۇنىڭغا نومۇرمۇ بەرمىدى. بەزى كادىرلارنىڭ سەللا ئاچچىقى كېلىپ قالسا تېخى تۆت خىل ئۇنسۇرلارغىمۇ قوشۇپ قويىدى. ئاشۇ سەۋەبلەردىن، مەن گۇڭشېغا قايتقاندىن بېرى بىرەر كىشى بىلەن تۆت ئېغىز پاراڭلىشىپ باققىنىم يوق، ئېچىلىپ-يېيىلىپ كۈلۈپ باققىنىممۇ يوق، دائىم داداۋيجاڭ، شياۋدۈيجاڭلارنىڭ ئالدىدا قول باغلاپ، بېشىمنى ئېگىپ خوش، خوش دەپ تۇرىمەن. ئۇلار ھەدېسىلا ماڭا تەنبىھ بىرىدۇ، خالىغانچە ۋارقىرايدۇ، بەزىدە ئۇرىدۇ. داداۋي، شياۋدۈيدە نېمە يېتىپ كەتسە ئوسماق ئالغان، دېگەن گۇمان بىلەن ئۆيۈمنى ئاختۇرۇپ قولىغا نېمە چىقسا شۇنى ئېلىپ كېتىشىدۇ. مېنىڭ ئۆيۈمدىغۇ قولغا چىققۇدەك تۈزۈكرەك بىر نەرسىمۇ يوق، شۇنداقتىمۇ ئۆي بولغاندىن كېيىن كونا بولسىمۇ ئاز-تولا بىر نەرسىلەر بولىدىغۇ؟ — ئۇ جىمىپ كەتتى. ئۇلۇغ-كىچىك تىنىپ، ھاياجىنىنى باسالمىغان ھالدا سۆزىنى داۋاملاشتۇردى، — مېنىڭ ھەپسىدىن، ياق تۈرمىدىن چىققىنىمغا ئىككى ھەپتىچە بولغاندا بىرسىنىڭ پۇلى يېتىپ كېتىپتۇ. داداۋيجاڭ، بوغالتىر دېگەنلەر ئاخشىمى ئۆيۈمگە تۇيۇقسىز باستۇرۇپ كىرىپ ئاختۇرۇپ ئوگتەي-تۇگتەي قىلىۋەتتى. تۈرمىدىن چىقىش ۋاقتىدا سىز تۇرمۇشۇڭنى ئورۇنلاشتۇرۇۋال دەپ خەلق ئىشلار ئىدارىسىدىن ئېلىپ بەرگەن سەكسەن يۈەن پۇلنى ئېلىپ چىقىپ كەتتى.

— يۈز يۈەن ئىدىغۇ؟ ساڭا سەكسەن يۈەن بەردىما؟

— ھەئە. سەكسەن يۈەن بەردى. يەن جۈيجاڭ يۈز يۈەن بېرىدۇ دېگەندى دېسەم، بىز مۇزاكىرە قىلىپ سەكسەن يۈەن بېرىشنى توغرا تاپتۇق دېدى. مەنمۇ گەپ قىلماي ئېلىپ چىقىپ كېتىۋەرگەندىم.

— بوپتۇ، يۈز يۈەن بېرىش بىزنىڭ تەكلىپ پىكرىمىز، قانچىلىك بېرىش ئۆلارنىڭ ئىختىيارىدىكى ئىش، قېنى، سۆزلەۋەر، — دېدى يەن زىمىن.

— مەن بۇ پۇلنى تۇرمىدىن چىقىدىغان ۋاقتىمدا يەن جۈيجاڭ تۇرمۇشۇمنى ئورۇنلاشتۇرۇۋېلىشىم ئۈچۈن ناھىيىلىك خەلق ئىشلار ئىدارىسىدىن ئېلىپ بەرگەن دېسەممۇ گېپىمگە قۇلاق سالماي سەن كېلىشتىن بۇرۇن بۇ يەرە پۇل يېتمەيتتى. نېمە ئۈچۈن سەن كېلىشكگە پۇل يېتىپ كېتىدۇ؟ بۇ يېتكەن پۇل جەمئىي يۈز يۈەن ئىدى. قالغان يېگىرمە يۈەننى نېمە قىلدىڭ؟ دەپ مېنى قىستاپ سوراققا تارتتى.گەپ ياندۇرسام بىر قانچىنى تەپتى. تۇغقانلار بەرگەن كىگىز، قازان، ئۇن قاتارلىق نەرسىلىرىمنى ئېلىپ چىقىپ كەتتى. يەنە تېخى بىر ئاينىڭ ئالدىدا دادۇيدە يوقلىپ كەتكەن بىر موزايلىق ئىنەكنىمۇ مەندىن كۆردى.

— توختا، ئوسماق! بايا سەن، مەن بىر موزايلىق ئىنەك ئوغرىلىغان دېمىگەنمىدىڭ؟

— شۇنداق دېمەي نېمە دەيمەن. شۇنداق دېسەم سولاپ قويارمىكىن، دېگەن مەقسەت بىلەن دېگەنىدىم. ئادەم ناھەقچىلىككە ئۇچراپ جېنىدىن تويغاندا ھەر نېمە دەيدىكەن.

— موزايلىق ئىنەكنى سەن ئوغرىلىمىغانما؟

— يەن جۈيجاڭ، سىز مېنىڭ پۈتۈن ھاياتىمدىكى ھەممە ئىشلارنى بىلىسىز! مەن ئوسماق ئۇنداق پارچە-پۇرات نەرسىلەرنى ئوغرىلايدىغان ئوغرى ئەمەس، ئانچىكىم بىر نەرسىلەر ئۈچۈن ئۆزۈمنىڭ نامىمنى بۇلغىمايمەن. چوڭ گەپ ئەمەس، مەن گومىنداڭ ۋاقتىدىمۇ ئۇنداق ئۇششاق — چۈششەك نەرسىلەرگە كۆز قىرىمنى سالغان ئەمەس.

— بولدى، تولا ماختانما! — دېدى يەن زىمىن، — مەيلى چوڭىنى ئوغرىلا ياكى كىچىكىنى ھەممىسى ئوخشاشلا ئوغرىلىق.

— ئۇ دېگىنىڭىزغۇ راست! لېكىن ھازىر گۇڭشېدا ئوغرىلىغۇدەك نېمە بار دەيسىز، ناھايىتى شۇ بىر قانچە تال كۆكباش، بىر قانچە جىلك بۇغداي-قوناق دېگەندەك نەرسىلەر بار. مېۋە-چېۋە دېگەنلەرغۇ، ھەممە ئادەمنىڭ بېغىدا بار نەرسە، ھازىر خەقنىڭ تېمىنى تېشىشكىمۇ ئەرزىمەيدۇ، ھېچكىمنىڭ ئۆيىدە قولغا چىققۇدەك بىر نەرسە يوق، بايمۇ، كەمبەغەلمۇ ئوخشاش بولۇپ قالغان تۇرسا!

— بولدى، خېمىڭغا يانما، ئوڭ-تەتۈر سۆزلەپ، سەن باياتىن موزايلىق ئىنىكىمنى تۆلەپ بەردىم، دېدىڭ. سېنىڭ ئۇ موزايلىق ئىنىكىڭنىڭ نەدىن كېلىپ قالغانلىقىنى ماڭا دەپ بەرگىنە.

— قاراڭ يەن جۇيجاڭ، مەن تۇرمىدىن چىققاندا سىز ئېلىپ بەرگەن سەكسەن يۈەن پۇلدىن باشقا ھېچنېمەم يوق ئىدى. مېنىڭ ئاز-تولا قول ئىلكىدە بار بىر نەۋرە ئىنىم بىر موزايلىق ئىنەكنى يېتىلەپ كېلىپ: «ئاكا، ئەمدى سەن بۇ يولدا ماڭما، ياخشى ئادەم بول، خەقنىڭ نەرسىلىرىگە كۆز قىرىڭنى سالما. ماۋۇ موزايلىق ئىنەكنى بېقىۋال» دەپ ھويلامغا باغلاپ بېرىپ كەتكەنىدى. دادۈينىڭ موزايلىق ئىنىكى يىتكەن چاغدا دادۈيجاڭ ئادەم باشلاپ كېلىپ مېنى ئۇرۇپ قىيىن-قىستاققا ئالدى. مەن ئۇلاردىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئۆزۈمنىڭ ئىنىكىمنى تۆلەپ بەردىم. چوڭ گەپ ئەمەس، ئەسلىدە بىر موزايلىق ئىنەك مەن ئۈچۈن تايىنلىق بىر نەرسە ئىدى، ئالساڭ ئال، ساڭا سەدىقە بولسۇن دەپ بېرىۋېتەتتىم، ھەرگىز ئېغىز ئېچىپ ئولتۇرمايتتىم، لېكىن ناھەقچىلىك بولغانلىقى ئۈچۈنلا سىزگە دادلاۋاتىمەن، — دېدى ئۇ يېنىكلەپ قالغاندەك چوڭقۇر تىنىپ.

يەن زىمىن بىر دەم خىيال سۈرۈپ تۇرۇپ قالدى، ئاندىن ئوسماقنىڭ كۆزىگە تىكىلىپ تۇرۇپ:

— سەن تۇرمىدىن چىققاندىن كېيىن راستتىنلا بىر نەرسە ئوغرىلىمىدىڭمۇ؟ راست گەپ قىل ئوسماق، — دېدى.

— سىزگە، مىڭ قېتىم قەسەم قىلىپ بېرىمەنكى، ھەپسىدىن

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com